«Ανθρώπινο κρέας μυρίζει...» (Παντελής Μπουκάλας)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 14 Ιουνίου, 2007

«Κλείστε την επιτέλους»... Μ' αυτήν την προτροπή, που υιοθετεί συνήθως τον τόνο της ειρωνείας, απαντούν οι επικρινόμενοι άρχοντες του γυαλιού στους επικριτές τους, και μάλλον δεν αυθαιρετεί κανείς αν υποθέσει ότι κατά βάθος θέλουν να πούνε «κλείστε το στόμα σας κι αφήστε μας στην ησυχία μας και στην εξουσία μας», αλλά τους λογοκρίνει η ευγένειά τους. Πολύ δύσκολα όμως ξεφεύγεις από την τηλεόραση. Και καθόλου να μην την ανοίγεις, και συσκευή να μη διαθέτεις στο σπίτι σου, εφόσον ο κόσμος γύρω σου συγκροτείται με την τηλεόραση και από την τηλεόραση, δεν γίνεται να μείνεις άθικτος σε κάποιο καλά ασφαλισμένο «έξω». Η τηλεόραση είναι ένα διαρκές «παντού», ένα «πανοπτικόν» που μας εμπεριέχει έστω κι αν ανήκουμε στην αποφασισμένη μειονότητα των μη χρηστών. Αν οι εννιά στους δέκα ανθρώπους με τους οποίους συναναστρεφόμαστε θα μιλήσουν οπωσδήποτε κάποια στιγμή για τις τηλεοπτικές εικόνες της καθημερινής δίαιτάς τους (οι οποίες για ολονέν περισσότερους ισούνται με τον κόσμο όλο, υποκαθιστώντας την κοινωνία, την πολιτική, τη διασκέδαση, τον αθλητισμό κτλ.), γινόμαστε κι εμείς υπήκοοι της τηλεπικράτειας, θέλοντας και μη· γινόμαστε χρήστες, κι ας έχουμε θέσει σε εφαρμογή το επιτοίχιο σύνθημα «Σπάστε το γυαλί και βγείτε στη ζωή».

Ακόμα κι αν κάνεις ό,τι μπορείς για να μην πέσεις πάνω σε συγκεκριμένες εκπομπές, για τις οποίες έχεις μια γνώμη που τη σχημάτισε ο θυμός, κάποια στιγμή το τηλεχειριστήριο, στο οποίο ενστικτωδώς καταφεύγουμε με την πρώτη διαφήμιση, δουλεύει σαν κερκόπορτα (ας επισημανθεί παρεμπιπτόντως η «εναρμονισμένη πολιτική» των καναλιών: όλο και συχνότερα κάνουν τα διαφημιστικά τους «μπρέικ» την ίδια ακριβώς ώρα, ώστε να εγκλωβίσουν τον τηλεθεατή, να του αποκλείσουν τη διαφυγή). Ετσι το ανεπιθύμητο εμφανίζεται στην οθόνη προκλητικό, για να δικαιώσει το θυμό και να τον ανατροφοδοτήσει, και ταυτόχρονα να αποκαλύψει πως είναι μάλλον καταδικασμένος να μείνει αναποτελεσματικός. Κι έχει πολλές μορφές το απαράδεκτο και ανεπιθύμητο και πολλά ονόματα, αρκετά μάλιστα ξενικής προελεύσεως (τρας, κιτς κ.ο.κ.), πιθανόν επειδή πρόκειται για φαινόμενα που πρωτοεκδηλώθηκαν στο εξωτερικό, για να βρουν τελικά εδώ το καταλληλότερο θερμοκήπιο για το θέριεμά τους.

Μεγάλη έκταση στο θερμοκήπιο αυτό καλύπτουν οι μουσικοχορευτικοί διαγωνισμοί,

αν αξίζει τέτοιος χαρακτηρισμός σε θεάματα προγραμματισμένα με πρώτο στόχο να φανερώσουν οι «αναγνωρίσιμοι» της «κριτικής επιτροπής» πόσο ωμοί και πόσο αυταρχικοί μπορούν να γίνουν δημοσίως εις βάρος εγκλωβισμένων ανθρώπων, και δεύτερο στόχο τον εξευτελισμό όσων αποφασίζουν να συμμετάσχουν, από διαφορετικό δρόμο ο καθένας (το δρόμο της φαντασίωσης, της ανάγκης, της επιπολαιότητας, της ψευδαίσθησης, του απλού παιχνιδιού κτλ.). Γενικά, τα περισσότερα ριάλιτι, που εμφανίζουν τον αλληλοφαγικό ανταγωνισμό σαν μοναδικό νοητό καθεστώς ομαδικής ζωής, και οι περισσότεροι διαγωνισμοί, ανεξαρτήτως περιεχομένου, στήνονται με βάση το στρατηγικό δόγμα «εξευτελίστε τους πριν τους πληρώσετε»· βγάλτε από μέσα τους ό,τι πιο ποταπό πασχίζουν να τιθασεύσουν· βάλτε τους να φαγωθούν μεταξύ τους, να φωνάξουν «ουάου!» και πάλι «ουάου!», θαρρείς κι είναι η μοναδική λέξη που τους δόθηκε στις φημισμένες κατά τα λοιπά «αμμουδιές του Ομήρου», να μαϊμουδίσουν κι αυτοί και η οικογένειά τους, να φανούν όσο χειρότεροι γίνεται, ώστε εσείς οι της κριτικής επιτροπής, καθώς και οι θεατές σας, να φανείτε όσο καλύτεροι γίνεται.

Βαριεστημένο το ζάπινγκ, ένας αναποτελεσματικός τρόπος για να μην υπνωτιστείς από τον κόσμο της διαφήμισης, φέρνει στη μικρή οθόνη μια σκηνή που οι σκηνοθέτες της προσπαθούν να την πλασάρουν σαν χαριτωμένη: Χορεύουν, διαγωνιζόμενα, πέντ'–έξι Κρητικόπουλα, ντυμένα με τα ρούχα του νησιού τους, βράκα, στιβάνια κτλ. Πρώτος στο χορό ο πιο μικρός, ένας πιτσιρίκος που πάει–δεν πάει στην πρώτη Δημοτικού. Σωστά φαίνεται να πηγαίνουν τα βήματά τους, μηχανικά ωστόσο, στο δε πρόσωπό τους δεν έχουν απομείνει πολλά να θυμίζουν την πραγματική τους ηλικία και τη φρεσκάδα της. Αντί για τα μουτράκια που θα περίμενες να δεις, βλέπεις με τρόμο προσωπεία, σφιγμένα, παγωμένα, μεγαλίστικα, φαγωμένα από ένα άγχος που δεν θα ισοφαριστεί όσες πρωτιές κι αν έρθουν (όπως ακριβώς δεν ισοφαρίστηκε ποτέ η βάναυση καταταλαιπώρηση την οποία υπέστησαν τα παιδιά της Κίνας, της Ρουμανίας κι άλλων χωρών που έγιναν τελικά ολυμπιονίκες της γυμναστικής).

Τα παιδιά, όπως έχουν αποδείξει πολλές έρευνες, τα βαραίνει η τηλεόραση όταν καταναλώνουν το πρόγραμμά της από την «ασφάλεια» του σπιτιού τους (και δυστυχώς, ό,τι κι αν λένε παιδαγωγοί και ψυχολόγοι, λιγοστεύουν καθημερινά τα παιδικά δωμάτια που δεν έχουν τον δικό τους δέκτη, σε όποιο σκαλί της ταξικής κλίμακας κι αν ανήκει η οικογένεια). Και τα βαραίνει μέχρις ασφυξίας όταν γίνονται μέρος του προγράμματός της, κομματάκι σε κάποιο σόου, όπου τα οδηγούν όσοι γονείς δεν κατανοούν ότι δεν υπάρχουν παιδιά–θαύματα αλλά κάθε παιδί είναι ήδη ένα θαύμα, αρκεί να γίνεται σεβαστό ως αυτό ακριβώς που είναι: παιδί. Ο γυάλινος κόσμος προσθέτει χρόνια στα παιδιά που γίνονται ψηφίδες του, γερνώντας τα πρόωρα, και τους μικραίνει την ψυχή, γιατί τη βιάζει να υποκριθεί, να παίξει παιχνίδια μεγαλίστικα, παιχνίδια με σκοπό τη «νίκη» και το κέρδος. Αυτά έλεγε το αλλοιωμένο πρόσωπο των παιδιών που χόρευαν χωρίς να χαίρονται το χορό τους, κυρίως δε το πρόσωπο του πιο μικρού απ' όλα, άρα και του πιο τρωτού. Κι επειδή «ο

εξευτελισμός έπρεπε να γίνει τέλειος» για να προαχθεί το θέαμα, ο μικρούλης χορευτής είπε και μια μαντινάδα, απευθυνόμενος, πιθανόν δασκαλεμένος, σε ένα από τα μέλη της κριτικής επιτροπής, το οποίο οφείλει την αναγνωρισιμότητά του στο σχέδιό του να βωμολοχεί ασυστόλως και άνευ λόγου, με την ψευδαίσθηση ότι νεωτερίζει νεωτερισμό μέγα. «Πιπεράτη» ήταν λοιπόν κι η μαντινάδα που είπε το πιτσιρίκι, μια από αυτές τις ανέμπνευστες και βιομηχανικές οι οποίες, προσβάλλοντας μια σπουδαία δημοτική τέχνη, κατασκευάζονται κατά δεκάδες, για να κολακευτούν διάφοροι πολιτικοί και κομματάρχες που επισκέπτονται την Κρήτη. Και η ταπείνωση της παιδικής ηλικίας, ο βιασμός, συντελέστηκε με το «χου! χου!» των μελών της κριτικής επιτροπής, των παρουσιαστών κι όλης της ομηγύρεως· κανείς τους δεν διανοήθηκε ότι πήραν ένα παιδί και (άλλοι άθελά τους κι άλλοι εσκεμμένα) το κατάντησαν κάτι ανάμεσα σε μαριονέτα και μαγνητόφωνο, προορισμένο να παίζει την κασέτα των μεγάλων, των ηλικιακώς και μόνον μεγάλων.

Εκτός από τα πλάσματα που τα καθιστά αδύναμα και προστατευτέα η ίδια η ηλικία τους, υπάρχουν άλλα πλάσματα, αδύναμα κι αυτά, παρ' όλα όσα λέει η ταυτότητά τους για το έτος γεννήσεώς τους, που καιρό τώρα παραδίδονται βορά στην αμοραλιστική αχορταγιά μας. Τίποτε δεν χρειάζεται να προστεθεί σε όσα κατήγγειλε στις 16 Μαΐου η «Παρέμβαση αναπήρων πολιτών»: «**Ένα άκρως νοσηρό φαινόμενο έχει εμφανιστεί στα τηλεοπτικά μέσα ενημέρωσης, μάλιστα με αυξητική τάση. Συγκεκριμένα, ιδιαίτερα σε εκπομπές ριάλιτι σόου, εμφανίζονται άτομα με αναπηρία τα οποία χλευάζονται, περιγελούνται και ευτελίζονται. Ο ανθρώπινος πόνος, η φτώχεια, οι ελλείψεις στο σύστημα υγείας και πρόνοιας, αποτελούν εμπόρευμα για τους τηλεκανίβαλους, που στο όνομα της αύξησης της τηλεθέασης των εκπομπών τους ισοπεδώνουν και κουρελιάζουν την προσωπικότητα των ανθρώπων. Μάλιστα, αυτό που προκαλεί την οργή και την αγανάκτηση κάθε σκεπτόμενου πολίτη είναι το γεγονός πως σε αυτές τις εκπομπές περιφέρουν άτομα με αναπηρία, τα οποία δεν είναι σε θέση αντικειμενικά να υπερασπίσουν τα ατομικά τους δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους. Αυτό το φαινόμενο της ντροπής προσβάλλει την κοινωνία στο σύνολό της, καθιστώντας τις ανθρώπινες αξίες τηλεεμπόρευμα**». Αλλά κάτι πρέπει να προστεθεί: η τύψη μας.

(Πηγή: "Καθημερινή", 27/5/2007)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΡΘΡΑ:

1) **Νέα Εποχή και «Νέα» Τηλεόραση (Δάφνη Βαρβιτσιώτη, Ιστορικός - Αρχαιολόγος)**

2) **Τηλεόραση: Ένας ξένος στο σπίτι**

3) **Η τηλεόραση και τα παιδιά μας (Tito Squillaci)**

4) **Τηλεόραση: Φαίνομαι, άρα υπάρχω (Παντελής Μπουκάλας)**

5) **Η τηλεόραση και τα παιδιά (Δημήτρης Αντ. Νικολόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Παιδιατρικής)**

6) **Τηλεόραση (Σχόλιο)**

7) **Τα τηλεοπτικά 'παράθυρα' μας φτύνουν (Π. Μ. Σωτήρχος)**